

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Природничий факультет
Кафедра географії та методики її викладання

Дипломна робота
магістранта

з теми: **«ІННОВАЦІЙНІ ВИДИ ТУРИЗМУ В МЕЖАХ
ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

Виконав: студент 2 курсу
Geob1-M17 групи
спеціальності 014.07 Середня освіта
(Географія)
Дем'янчук Давид Валентинович

Керівник:
Лісовський А.С., кандидат географічних
наук,

Рецензент:
Чернюк Г.В., кандидат географічних наук,

Кам'янець-Подільський – 2018 року

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

РЛП	-	регіональний ландшафтний парк
ТОВ	-	товариство з обмеженою відповідальністю
НПП	-	національний природний парк
смт	-	селище міського типу
ВНЗ	-	вищий навчальний заклад

Зміст

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	2
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО - МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ІННОВАЦІЇ В ТУРИЗМІ.....	7
1.1 Поняття "інновація", функції інновацій, типи інновацій.....	7
1.2 Класифікація інноваційних видів туризму.....	9
1.3 Інноваційний процес.....	21
1.4 Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях.....	23
РОЗДІЛ 2. КОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	27
2.1. Природні туристичні ресурси.....	27
2.2. Кліматичні ресурси.....	30
2.3. Водні ресурси.....	31
2.4. Ландшафтні особливості.....	33
2.5. Історико-культурні туристичні ресурси.....	41
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В МЕЖАХ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	45
3.1. Діловий та навчальний туризм.....	45
3.2. Подієвий туризм.....	48
3.3. Зелений туризм.....	50
3.4. Екстремальний туризм.....	52
3.5. Інші види інноваційного туризму.....	55
РОЗДІЛ 4. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ.....	59
ВИСНОВОК.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. У Україні робляться активні дії з переходу на інноваційний шлях розвитку економіки. Інновації – це дії з впровадження досягнень науки і техніки в технології і управління, у тому числі і в соціальній сфері, тобто в організаціях, послуг, що займаються наданням, населенню. Впродовж другої половини ХХ в. спостерігається прискорення темпів інновацій і зростання масштабів інноваційної діяльності у всіх секторах економіки, включаючи соціально-культурний сервіс і туризм. Туризм є одна з ведучих і найбільш динамічних галузей економіки і за швидкі темпи він визнаний економічним феноменом сторіччя. Для 38% держав туризм – головне джерело доходу, а для 83% країн туризм є одним з п'яти основних джерел доходу. Туризм, будучи в даний час глобальним соціально-економічним явищем, що функціонує в умовах деколи вельми жорсткій конкуренції, характеризується великим ступенем схильності інноваційним процесам, проходження яким часто є такою, що основним детермінує конкурентоспроможність туристських організацій чинником.

Хмельницька область є одним із перспективних туристичних регіонів України. Хмельницька область має значний туристичний потенціал, для розвитку інноваційних видів туризму, однак, цей потенціал у туристичних цілях на території області використовується не зовсім ефективно. Головними проблемами області є неналежний рівень туристської інфраструктури: закладів розміщення і харчування, а також дороги. Розвиток інфраструктури потребує значних інвестицій з боку держави і від приватних підприємців. Пріоритетними та перспективними напрямками нових видів туризму для Хмельниччини є подієвий і фестивальний туризм. Подієвий і фестивальний туризм може також стати візитною карткою області, спираючись на досвід Кам'янця-Подільського.

Об'єкт дослідження – інноваційні види туризму та їх складові, напрями освоєння і розвитку, а також їх безпосередній вплив на розвиток туризму в Хмельницькій області.

Предмет дослідження – туристичний потенціал інноваційних видів туризму Хмельницької області, сучасні проблеми та перспективи розвитку.

Мета дослідження – полягає в дослідженні і аналізі особливостей інноваційних видів туризму в межах Хмельницької області, а також виявлення перспективних напрямків розвитку туризму.

Відповідно до поставленої мети сформульовані такі **завдання дослідження**:

- визначити сучасну класифікацію інноваційних видів туризму;
- розглянути основні тенденції розвитку туристичних ресурсів досліджуваного регіону
- дослідити компонентну структуру туристичних ресурсів Хмельницької області;
- проаналізувати територіальні умови розвитку інноваційних видів туризму;
- визначити особливості розвитку екстремального туризму;
- дослідити проблеми та перспективи розвитку інноваційних видів туризму.

Методи дослідження Головними методами дослідження виступають: літературний метод (збір і вивчення літературних джерел), аналіз і синтез (розгляд явища за складовими і в цілому), хронологічний (розгляд явищ у часі), статистичний (аналіз статистичної інформації), картографічний (застосування картографічного матеріалу для вивчення туристичних маршрутів і т. ін.), графічний (зображення досліджуваних явищ, їх динаміки у вигляді графіків, діаграм), методи прогнозування та узагальнення.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в створенні методичної основи для ефективного формування та реалізації стратегії підвищення конкурентоспроможності туристичної галузі регіону

Апробація результатів дослідження. Під час студентської науково-практичної конференції з географії на загальний огляд було представлено статтю на тему: «Проблеми та перспективи розвитку інноваційних видів туризму в межах Хмельницької області».

Публікації. До друку було подано статтю «Проблеми та перспективи розвитку інноваційних видів туризму в межах Хмельницької області».

Структура і обсяг магістерської роботи: робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Нараховує 69 сторінок машинописного тексту, список літератури складається з 44 найменувань.

ВИСНОВКИ

1. Основними і найбільш популярними видами туризму є: культурний або екскурсійний туризм, рекреаційний і лікувально оздоровчий туризм та релігійний туризм. Інноваційні види туризму можна розділити на такі категорії: діловий (корпоративний або бізнес туризм); навчальний (освітній) туризм; подієвий туризм; екотуризм; агротуризм; активний і екстремальний туризм; екзотичний або пригодницький туризм; нові види культурно екскурсійного туризму; хобі туризм; шопінг туризм; таймшер; комбіновані тури.

2. Хмельницька область володіє значними природними ресурсами для динамічного розвитку інноваційних видів туризму, які можна використовувати з туристсько-рекреаційною метою впродовж всього року. Сприятливим чинником для розвитку інноваційних видів туризму в області є відносно невисока концентрація промисловості, порівняно сприятлива екологічна ситуація і значний потенціал рекреаційних ресурсів, який в сучасних умовах використовується тільки частково.

3. Найбільш розвиненим серед інноваційних видів туризму є екстремальний туризм. Екстремальний туризм дуже цікавий, захоплюючий вигляд відпочинку і з кожним роком стає усе більш популярним серед різних верств населення, не дивлячись на свою вартість. В межах Хмельницької області є умови для розвитку екстремального туризму. Найбільш розвиненими видами екстремального туризму в регіоні є: роуп-джампінг, водні сплави, скелелазіння, польоти на повітряних кулях. Доцільно розвивати дельтапланеризм, парашутизм, групову акробатику, скайсерфінг, вейкбордінг, дайвінг. За умови чіткого визначення та розуміння екстремального туризму, ретельної розробки і дотриманні всіх необхідних правил, правильно проведеної маркетингової політиці та рекламно-інформаційній діяльності можна розраховувати на значний приток як вітчизняних, так й іноземних туристів-екстремалів в Хмельницьку область. Витрати на рекламу й просування такого специфічного продукту, як показує

закордонний досвід, сповна окуповуються і багато в чому визначають прибутковість галузі.

4. Хмельницька область володіє унікальними історико-культурними, рекреаційними та трудовими ресурсами. Розвинена туристична інфраструктура та вигідне місце розташування сприяють туристичній привабливості. Ринок туристичних послуг характеризується урізноманітненням пропозиції туристичного продукту, як за рахунок впровадження нових видів послуг і форм обслуговування, так і за рахунок територіального розширення, формування нових туристських центрів, районів та курортних зон. Найкращі умови для розвитку рекреаційно-туристичної індустрії наявні у межах Хмельницького Придністер'я

5. Ключовим елементом для виходу туристичної галузі Хмельницької області на якісно новий рівень є створення нових туристичних продуктів, освоєння нових сегментів туристичного ринку, освоєння нових туристично-рекреаційних територій, залучення до туристичного сегменту нових видів ресурсів. Перспективним є розвиток слаборозвинених форм туризму. Це, насамперед, діловий туризм; навчальний (освітній) туризм; туризм людей похилого віку, туризм інвалідів, хобі_туризм; шопінг туризм; таймшер; комбіновані тури. Вони потребують значних інвестицій, розробки стратегії розвитку з застосуванням найновіших технологій та механізму розвитку індустрії.

6. Перспективи розвитку туристичної індустрії Хмельницького Придністер'я одні з найкращих в Україні. Розвинена туристична інфраструктура та вигідне місце розташування сприяють туристичній привабливості. Проте є ряд суттєвих проблем, а саме недостатній рівень фінансування туристичної галузі, невідповідність стану туристичної інфраструктури міжнародним стандартам, слабкий зв'язок пов'язаних та підтримуючих галузей із туристичною. Тому подальший розвиток туристичної сфери потребує використання найновіших технологій та принципово нових управлінських методик для створення якісних та

конкурентоспроможних туристичних продуктів. Створення нових туристичних продуктів, освоєння нових сегментів туристичного ринку, освоєння нових туристично-рекреаційних територій, залучення до туристичного сегменту нових видів ресурсів сприятиме розвитку інноваційного туризму в Хмельницькій області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Новиков В. С. Инновации в туризме: учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений/ В. С. Новиков. - М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 208.
2. Бойко М.Г. Туристична привабливість України: закономірності формування та орієнтири розвитку/ М.Г. Бойко // Інвестиції: практика та досвід. — 2009. — №16. — С. 34.
3. Гарбера О.Є. Основні теоретичні та практичні аспекти інноваційної діяльності в туристичному господарстві України / О.Є. Гарбера // Інвестиції: практика та досвід. — 2009. — № 23. — С. 29—31.
4. Изотова М.А., Матюхіна Ю.А. Інновації в соціокультурному бізнесі та туризмі. — М., 2006. — 224 с.
5. Кіндрик Т.О. Інноваційна діяльність в туристичному господарстві України / Т.О. Кіндрик, О.М. Головінов // Матеріали конференції "Ефективні інструменти сучасних наук — 2010".
6. Кушнір И.В. Инновационный менеджмент Теория инновационного развития Шумпетера [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.be5.biz/ekonomika/i013/04.htm>
7. Михайліченко Г.І. Інноваційний розвиток туристичних підприємств: напрями змін та фактори впливу/ Г.І. Михайліченко // Економіка. Управління. Інновації. — 2012. — №1 (7).
8. Міністерство освіти України.[Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0256-96>.
9. Геренчук К. І. Сучасні завдання географічного вивчення Поділля/ К. І. Геренчук. – У зб.: Матеріали до вивчення природних ресурсів Поділля. Тернопіль-Кременець, 1963. – 234 с.
10. Глушко В. В. Западные области Украины. Очерки по геологии СССР/ В. В. Глушко, Я. С. Сандлер. – Труды ВНИМГРИ, т. 2, вып. 101, 1957. – С. 178 - 179

11. Іжевська Н. М. Грунти Хмельницької області/ Н. М. Іжевська. – Львів: Каменярь, 1968. – 249 с.
12. Кокус В.В. Внесок вчених краєзнавчих осередків Поділля у розвиток геологічних досліджень краю в 20-х – 30-х роках ХХ ст/ В. В. Кокус. - УДК 910.4(091). – С. 48 - 50
13. Куковиця Г. С. Степова рослинність Дністровського каньйону та Товтрового кряжа на Поділлі та її флористичні особливості/ Г. С. Куковиця. – Український ботанічний журнал, т. 30, 1973. С. 101 - 102.
14. Мироненко В. И. Физико-географическое районирование Хмельницької області/ В. И. Мироненко. – В кн.: Научный ежегодник Черновицкого ун-та. Черновцы, 1957. – 234 с.
15. Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України: У 3-х т. - К: Держстандарт України, 1997.
16. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування / О.О. Бейдик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. – 304 с.
17. Кузик С.П. Географія туризму: навч. посіб. / С.П. Кузик. – К.: Знання, 2011. – 271 с.
18. Кузик Степан теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід: монографія / Степан Кузик. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 254 с.
19. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
20. 3. Бучко Ж. Народні звичаї та традиції населення Українських Карпат у контексті фестивального туризму / Ж. Бучко // Вісник наукових досліджень. Серія: Туризм. – Тернопіль, 2006. – Випуск 2. – С.183-185.
21. Грицку В. Доцільність організації фестивалів для активізації туристичної діяльності в Чернівецькій області / В. Грицку, Ю. Грицку // Географія в інформаційному суспільстві. Збірник наукових праць. У 4 тт. – К. ВГЛ Обрії. 2008 – т.4 – С.219-221.

22. Грицку Ю.П. Фольклорно-етнографічні традиції Чернівецької області як чинники привабливості туризму / Ю.П. Грицку // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців „Регіон-2007” (18-19 квітня 2007 р. м. Харків). – С.96-101.
23. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В.Ф. Кифяк. – Чернівці: Зелена Буковина, 2003. – 312 с.
24. Крачило Н.П. Географія туризму / Н.П. Крачило. – К.: Вища школа., 1987. – 208 с.
25. Менеджмент туристичної індустрії: Навчальний посібник / [І.М. Школа]. - Чернівці: Книги - XXI, 2005. - 596 с.
26. Проблеми географії та менеджменту туризму: Монографія / [В.Г. Явкін, В.П. Руденко, О.Д. Король та ін.]. - Чернівці: Рута, 2006. - 260 с.
27. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навчальний посібник / О.Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.
28. Козинець В.М. Безпека життєдіяльності у сфері туризму : [навч. посіб.] / В.М. Козинець. – К. : Кондор, 2006. – 575 с.: <http://www.cyclepedia.ru/content/mount-extreme>.
29. Наземні види екстремального туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://vseoturizme.com/uk/priklyuchencheskij-turizm/61-zemnie-vidi.html>.
30. Федерації-члени СКУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://scu.org.ua/federaciineolimpijskogosporty-ukrainu.html>.
31. Школа І.М. Менеджмент туристичної індустрії : [навч. посіб.] / І.М. Школа. – Чернівці : ЧТЕІ КНЕУ, 2003. – 662 с.
32. Дядечко Л. п. Економіка туристичного бізнесу / Л. П. Дядечко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 224 с.
33. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.

34. Мальська М. п. Міжнародний туризм і сфера послуг / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. – К. : Знання, 2008. – 661 с
35. Свида І. В. Сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку вітчизняного ринку туристичних послуг / І. В. Свида // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2009. – № 28(3). – С. 64 – 69.
36. Шупік Б. В. Зарубіжний досвід у регулюванні туризму / Б. В. Шупік // Держава та регіони. – 2009. – № 1. – С. 200 – 207.
37. Темник І.О. Умови та чинники розвитку міжнародного туризму / І.О. Темник // Ефективна економіка: [електронне наукове фахове видання] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>
38. Суходуб В.С. Роль міжнародного туризму в економічному розвитку країн світу / В.С. Суходуб // Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. – Луцьк, 2007. – № 12. – С. 245-251.
39. Вуйцик О. Вплив рекреаційно-туристичного комплексу на розвиток економіки держави / О. Вуйцик // Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини». – Львів, 2008. – № 24. – С. 35-42.
40. Шуплат О.М. Фінансове Забезпечення Інвестиційної Діяльності Підприємств Сфери Туризму. // Київський Національний Економічний Університет Ім. Вадима Гетьмана, Київ, 2016.
41. Долішна Н.В. Банківське кредитування малого бізнесу в Україні. // Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль, 2013.
42. Ханк Д.Е., Уічерн Д. У., Райт А.Дж. Бізнес-прогнозування, 7-видання. : Пер. з англ. - М. : Видавничий дім "Вільямс", 2003. - 656 с.
43. "DoingBusiness - MeasuringBusinessRegulations - WorldBankGroup". Doingbusiness.Org, 2018, <http://www.doingbusiness.org/>. Accessed 6 June 2018.

44. "Travel&Tourism: GlobalEconomicImpact 2017 | Statistic". Statista, 2018, <https://www.statista.com/statistics/233223/travel-and-tourism--totaleconomic-contribution-worldwide/>. Accessed 6 June 2018.